

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Dorota Krawczyk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

sprawy z powództwa D. N. (1) działającego przez następcę prawnego A. B.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w T.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę

1. **oddala powództwo,**

2. **nie obciąża następcy prawnego po zmarłym D. N. (1) A. B. kosztami procesu.**

Sygn. akt VP 2/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 czerwca 2010 roku pełnomocnik powoda D. N. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w T. na rzecz swojego mocodawcy tytułem naprawienia szkody wynikającej z wypadku przy pracy jakiemu uległ powód u pozwanego w dniu 19 czerwca 2009 roku:

1. kwoty 90.000,00 złotych, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2010 roku do dnia zapłaty;
2. kwoty 11.240,00 złotych, tytułem odszkodowania za koszty leczenia za okres 10-u miesięcy od dnia wypadku do końca kwietnia 2010 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2010 roku do dnia zapłaty;
3. kwoty 1.124,00 złotych miesięcznej renty z tytułu zwiększonych po wypadku potrzeb, płatnej z góry do 10-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności, poczynając od 1 maja 2010 roku w związku z wypadkiem przy pracy, jakiego doznał powód w dniu 19 czerwca 2009 roku.

Nadto pełnomocnik powoda wniósł zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pełnomocnik powoda wskazał, że na kwotę dochodzoną w pozwie składa się: 90.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za utracone zdrowie, ból cierpienie, oraz tytułem odszkodowania: 1.740,00 zł za poniesione koszty leków od lipca 2009 roku, 500,00 zł za poniesione koszty dojazdów do placówek służby zdrowia, aptek (50,00 zł w skali miesiąca przez 10 miesięcy), 9.000,00 zł jako równowartość opieki osoby trzeciej (średnio 3 godziny dziennie - 900,00 zł/miesiąc x 10 miesięcy = 9.000,00 zł - koszt godziny opieki osoby trzeciej ukształtowany przez rynek wynosi 10,00 złotych, 200,00 złotych miesięczna kwota ponoszona z tytułu opłat za leki.

W odpowiedzi na pozew z dnia 7 września 2011 roku pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów postępowania w sprawie. W uzasadnieniu pełnomocnik pozwanego wskazała, że powód w żaden sposób nie wykazuje winy pracodawcy w powstaniu szkody. Pełnomocnik pozwanego podkreślił, że stwierdzenie wypadku przy pracy nie jest równoznaczne z odpowiedzialnością cywilną pracodawcy. Pracownik zatem występując przeciwko pracodawcy z roszczeniami odszkodowawczymi nie może powoływać się jedynie na fakt zaistnienia wypadku przy pracy, który został stwierdzony protokołem powypadkowym. Musi też wykazać między innymi ciążącą na pracodawcy odpowiedzialność z tytułu czynu niedozwolonego oraz związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem będącym wypadkiem przy pracy a powstaniem szkody. I to na pracowniku spoczywa w tym zakresie ciężar dowodu (art. 6 kc).

Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. zawiadomił o toczącym się procesie (...) S.A. w W., który nie przystąpił do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej.

W piśmie z dnia 25 września 2012 roku pełnomocnik powoda rozszerzył powództwo w części dotyczącej renty na zwiększone potrzeby o kwotę 450 złotych za każdy miesiąc poczynając od 1 maja 2010 roku i w związku z tym wniósł o zasądzenie miesięcznej renty w wysokości 1.574 złotych płatnej do dnia 10 każdego miesiąca poczynając od dnia 1 maja 2010 roku z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności.

Na rozprawie w dniu 28 listopada 2013 roku (k.530) zmodyfikował roszczenie w zakresie punktu 1 b pozwu, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie na rzecz powoda kwoty 2240 złotych tytułem zwrotu kosztów leczenia oraz kwoty 9000 złotych tytułem skapitalizowanej renty za okres od daty wypadku do dnia 30 kwietnia 2010 roku.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. oddalił powództwo i nie obciążył powoda D. N. (1) kosztami postępowania w sprawie. Na skutek apelacji złożonej przez powoda D. N. (1), Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 21 października 2014 roku uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb z dnia 12 grudnia 2013 roku i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny w Łodzi stwierdził, że zasadnicze dla rozstrzygnięcia sprawy jest ustalenie, czy wysiłek w dniu 19 czerwca 2009 roku był dla powoda nadmierny. Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Okręgowy winien ustalić czy powód w dniu 19 czerwca 2009 roku wykonywał pracę związaną z nadmiernym dla niego wysiłkiem, a w razie takiego ustalenia, z jakim prawdopodobieństwem zawał pracy był nim wywołany. Sąd Okręgowy winien ustalić także, czy zaświadczenie lekarskie dopuszczające powoda do pracy w dniu 19 lutego 2008 roku uwzględniało jego zatrudnienie na oddziale na którym faktycznie pracował, a konkretnie warunki pracy, zagrożenia, przeciwwskazania. Sąd Okręgowy winien poddać też ocenie, w aspekcie zgromadzonego w sprawie materiału protokołów powypadkowych sporządzonych przez pracodawcę uznający za wypadek przy pracy. Rozpoznając roszczenie, którego materialną podstawę stanowi art. 435 k.c. Sąd Okręgowy powinien ustalić w pierwszej kolejności spełnienie przesłanek tej odpowiedzialności, a w szczególności, czy jest związek przyczynowy między ruchem przedsiębiorstwa, a szkodą. Tylko pozytywne ustalenie takiego związku otworzy drogę do rozpoznania powództwa w zakresie żądań pozwu i ich wysokości.

W piśmie z dnia 24 maja 2017 roku pełnomocnik pozwanego z ostrożności procesowej zgłosił zarzut przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody wskazując, że samo powstanie lub zakres szkody jest wynikiem oddziaływania co najmniej kilku czynników, w tym występowania przed dniem zdarzenia choroby wieńcowej o której istnieniu nie miał wiedzy pozwany, otyłość, nikotynizm, brak odpowiedniej diety, podjęty przez powoda wysiłek fizyczny w dniu zdarzenia mimo odbytego w dniu 29 listopada 2008 roku szkolenia okresowego dla osób na stanowiskach robotniczych i znanych mu norm kg w tym zakresie, palenie papierosów w dniu zawału mimo istotnego pogorszenia się samopoczucia przez powoda. Pełnomocnik pozwanego wskazał, że zachowania poszkodowanego pozostają w związku przyczynowym ze szkodą, zatem zakres odpowiedzialności odszkodowawczej sprawcy może ulec stosownemu zmniejszeniu.

W dniu 10 czerwca 2014 roku powód D. N. (1) zmarł. Jego następcą prawnym jest matka A. B..

Na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2018 roku pełnomocnik powoda popierał powództwo i wnosił o zasądzenie na rzecz strony powodowej kosztów procesu.

Na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2018 roku pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. N. (2) przed wypadkiem mieszkał ze swoją matką. Nie miał swojej rodziny, nie miał dzieci.

D. N. (2) przed wypadkiem nie miał problemów z sercem, nie leczył się na nadciśnienie, nigdy nie skarżył się na serce, nie skarżył się na żadne dolegliwości. Nie chodził do żadnego lekarza.

Powód palił papierosy.

Powód nie skarżył się na warunki pracy.

(dowód: zeznania powoda k. 84 i k.406v-407, zeznania następcy prawnego zmarłego powoda- matki powoda A. B. k. 1091-1092 minuty 00;19;34-00;29;00, k. 85)

D. N. (2) urodzony w dniu (...) posiadał wykształcenie zawodowe. W 1984 roku ukończył (...) przy Zakładach (...) w T. z wyuczonym zawodem ślusarza. Dodatkowo posiadał uprawnienia spawacza elektrycznego. Zarobkowo pracował w okresie od 1982 roku do 2010 roku u kilkunastu pracodawców charakterze: betoniarza, monter kołków i cieśli, telemontera, pomocnika masarza, pomocnika palacza, kierowcy wózka elektrycznego, przedzwarza i transportowego, pracownika produkcji, pomocnika lakiernika oraz robotnika gospodarczego.

(dowód: wnioski o rentę wraz z kwestionariuszem k.1-4 akt rentowych, świadectwa pracy k.5- 22 akt rentowych, wywiad zawodowy karta badania profilaktycznego k.703, opinia lekarska z dnia 16 września 2010 roku k.731-732)

Od dnia 17 stycznia 1997 roku do 31 października 2012 roku powód był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z powodu pourazowego upośledzenia słuchu oraz ropnego obustronnego zapalenia ucha środkowego. Podczas ostatniego badania, lekarz orzecznik ZUS uznał, iż powód jest nadal częściowo niezdolny do pracy z powodu upośledzenia słuchu do dnia 31 października 2012 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 2 stycznia 1997 roku k.42 akt rentowych, orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 26 listopada 1996 roku k. 39v akt rentowych, decyzja ZUS z dnia 27 listopada 1998 roku k.54 akt rentowych, decyzja ZUS z dnia 12 listopada 2001 roku k.64 akt rentowych, decyzja ZUS z dnia 11 października 2007 roku k.92 akt rentowych, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 28 sierpnia 2007 roku k. 287, wypisy z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 7 listopada 2011 roku k.288 oraz z dnia 27 października 2004 roku k.289)

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T. zajmuje się min. produkcją wyrobów z mięsa, w tym z mięsa drobiowego. Jedynym akcjonariuszem Spółki jest (...) Spółka Akcyjna.

W zakładzie tym znajdują

- Wydział (...)
- Wydział (...)
- Magazyn (...)
- Kotłownia

- Maszynownia Chłodnicza

- (...)

- Baza Wózków Akumulatorowych

- Zakład (...)

- Biurowiec

(dowód: odpis z KRS z dnia 10 czerwca 2010 roku k. 69-77, protokół posiedzeń komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy z dnia 29 czerwca 2005 roku k.493)

Wszyscy pracownicy mieli wydawane posiłki regeneracyjne, ponieważ domagały się tego związki zawodowe. Czynnikiem szkodliwym był hałas.

Na wydziale (...) były robione głównie parówki. Na wydziale (...) było dzielenie kurczaków lub pakowanie w całości.

(dowód: zeznania świadka D. B. (1) k. 1091 minuty 00;03;33-00;18;00 k. 85v-86)

W zakładzie wymiary pomiarów środowiskowych wykazała narażenie przez pracowników na czynniki w poszczególnych wydziałach zakładu:

- Wydział (...) - mikroklimat, hałas, oświetlenie i zapylenie

W wydziale tym znajduje się oddział - (...), (...) i (...) (tzw. dział (...))

- Wydział (...) tlenek węgla, oświetlenie, mikroklimat

- Magazyn (...) - oświetlenie

- Kotłownia - tlenek węgla, pyły, oświetlenie

- Maszynownia Chłodnicza - hałas, amoniak, oświetlenie

- (...) oświetlenie, mikroklimat

- Baza Wózków Akumulatorowych kwas - siarkowy

- Zakład (...) - pyły

- Biurowiec - stanowiska komputerowe, oświetlenie

Komisja ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w dniu 29 czerwca 2005 roku ustaliła, że wyniki badań były zgodne z wymaganiami poza odcinkiem patroszenia (...) w Wydziale (...), gdzie przekroczony jest hałas:

- patroszenie (...) wodnego - natężenie dźwięku wynosi 86,4 dB

- patroszenie (...) grzebiącego - natężenie dźwięku wynosi 88,3 dB

- obróbka łap i żołądków - natężenie dźwięku wynosi 89,1 dB.

- (...) dźwięku wynosi 85 dB.

(dowód: protokół posiedzeń komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy z dnia 29 czerwca 2005 roku k.493)

Komisja ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w dniu 27 czerwca 2006 roku zapoznała się z opracowaniami ocen ryzyka zawodowego na następujących stanowiskach pracy:

- pracownik magazynu wyrobów konfekcjonowanych;
- pracownik chłodni;
- pracownik zatrudniony przy obsłudze tuneli zamrażalniczych;
- pracownik magazynu opakowań;
- drobiarz zatrudniony przy rozładunku drobiu żywego;
- drobiarz zatrudniony przy uboju i patroszeniu drobiu;
- drobiarz zatrudniony przy dzieleniu, pakowaniu i tacekowaniu;
- maszynista chłodniczy
- monter instalacji wodno-kanalizacyjnej-hydraulicznej;
- aparatowy stacji uzdatniania wody;
- murarz;
- elektryk;
- palacz-pomocnik palacza;
- spawacz elektryczno-gazowy;
- kierowca;
- pracownik biurowy przy pracy z komputerem.

Komisja nie wniosła żadnych uwag do opracowanych ocen ryzyka.

(dowód: protokół posiedzeń komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy z dnia 27 czerwca 2006 roku k.494)

W dniu 2 sierpnia 2013 roku dokonano w zakładzie pozwanego dwukrotnie pomiarów efektywnego wydatku energetycznego metodą próbkowania – do 10 minut mierzono każdą czynność i ustalono, iż stopień ciężkości pracy na stanowisku drobiarza jest umiarkowany.

I pomiar - Praca w (...) na stanowisku drobiarz - ważenie (mężczyzna) jest pracą wewnątrz pomieszczenia produkcyjnego (temperatura poniżej 10°C). Jest to praca wózkami do przewożenia palet napędzanymi ręcznie, wykładanie łopatą mięsa na wagę, odkładanie pojemników z mięsem na paletę.

Lp.	Czynności	Czas trwania czynności w min	Wydatek 1 min.	Sumaryczny wydatek energetyczny w Kcal w czasie

1	Przywiezienie palety wózkiem napędzanym ręcznie z pustymi pojemnikami	40	2,78	111,20
2	Wykładanie mięsa łopatą na wagę	300 %	2,23	669,00
3	Odkładanie pojemników na paletę	60	2,57	154,2,0
4	Odwiezienie palety z pojemnikami z mięsem wózkiem napędzanym ręcznie	40	2,93	117,20
5	Przerwy fizjologiczne	10	1,30	13,00
6	Przerwa na posiłek	30	1,10	33,00
7	Ogółem	480		1097/60

Stopień ciężkości pracy na stanowisku D. - ważenie (mężczyzna Wiek: 25 lat Wzrost: 172 cm Waga: 68 kg), przy wydatku energetycznym netto 1097,60 kcal (4598, 94 kJ) na zmianę roboczą określa się jako pracę umiarkowaną.

Pracodawca nie ma obowiązku zapewnienia posiłków profilaktycznych pracownikom na tym stanowisku, ponieważ wydatek energetyczny związany z wysiłkiem fizycznym w ciągu zmiany roboczej nie przekracza 2000 kcal (8374 kJ) u mężczyzn i powyżej 1100 kcal (4605 kJ) u kobiet.

Pracodawca nie ma obowiązku zapewnienia także napoju profilaktycznego, który wydaje się przy wydatku energetycznym efektywnym powyżej 1500 kcal (6280 kJ) u mężczyzn i 1000 kcal (4187 kJ) u kobiet podczas zmiany roboczej.

II pomiar - Praca w (...) na stanowisku drobiarz - (mężczyzna) praca wewnątrz pomieszczenia produkcyjnego (temperatura poniżej 10°C). Praca wózkami do przewożenia palet napędzanymi ręcznie, wysypywanie półproduktów na taśmociąg z pojemników, odkładanie pustych pojemników, odkładanie folii.

Czynności	Czas trwania czynności w min	Wydatek 1 min.	Sumaryczny wydatek energetyczny w Kcal w czasie
------------------	-------------------------------------	-----------------------	--

Przywiezienie palety wózkiem napędzanym ręcznie waga 450 kg	32	2,93	93,76
Wysypywanie pełnych pojemników na taśmociąg	176	3,70	651,20 *
Odkładanie folii	100 *	1,15	115,00 .
Odkładanie pustych pojemników	100	2,15	215,00
Odwiezienie palety z pustymi pojemnikami wózkiem napędzanym ręcznie	32	2,78	88,96
Przerwy fizjologiczne	10	1,30	13,00
Przerwa na posiłek	30 1	1,10	33,00
Ogółem	430		1209,92

Stopień ciężkości pracy na stanowisku drobiarz - (mężczyzna Wiek: 25 lat Wzrost: 172 cm Waga: 68 kg), przy wydatku energetycznym netto 1209,92 kcal (5069,56 kJ) na zmianę roboczą określa się jako pracę umiarkowaną.

Pracodawca nie ma obowiązku zapewnienia posiłków profilaktycznych pracownikom na tym stanowisku, ponieważ wydatek energetyczny związany z wysiłkiem fizycznym w ciągu zmiany roboczej nie przekracza 2000 kcal (8374 kJ) u mężczyzn i powyżej 1100 kcal (4605 kJ) u kobiet.

Pracodawca nie ma obowiązku zapewnienia także napoju profilaktycznego, który wydaje się przy wydatku energetycznym efektywnym powyżej 1500 kcal (6280 kJ) u mężczyzn i 1000 kcal (4187 kJ) u kobiet podczas zmiany roboczej.

(dowód: pomiary wydatku energetycznego na stanowiskach pracy drobiarz, ważenie oraz drobiarz k.508-51, opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071-1074)

Powód D. N. (1) od 21 lutego 2008 roku do dnia 20 maja 2008 roku był zatrudniony na okres próby, a od dnia 21 maja 2008 roku do dnia 20 maja 2013 roku na czas określony w (...) S.A. w T. na stanowisku **drobiarza**. Powód, jako osoba z niedosłuchem, wykonywał pracę wyłącznie w oddziale - (...), (...) i (...) (tzw. dział (...)) zakładu obsługując odkostniarkę bez ekspozycji na hałas przemysłowy, natomiast uciążliwością tam występującą była niska temperatura powietrza, wynosząca do 10 st. C.

Powód pracował w systemie dwuzmianowym 6:00-14:00, 14:00-22:00. Na zmianie pracowało od 3 do 6 pracowników. Jedna osoba pracowała na odkastaniarce, jedna na odmięsniarce, jedna ważąca i jedna na wywożeniu.

(dowód: umowa o pracę z dnia 21 lutego 2008 roku k.11, umowa o pracę z dnia 21 maja 2008 roku k.12 aneks do umowy o pracę k.13, zeznania świadka P. W. k. 112-112v k. 688-689 v, zeznania świadka M. A. k. 819v-820, k. 129v k. 93-94)

W dniu 19 lutego 2008 roku pozwany pracodawca skierował powoda na badania profilaktyczne wskazując w skierowaniu, iż pracownik zatrudniony na stanowisku drobiarza Wydziału Produkcji, podczas pracy w oddziale uboju i patroszenia, jest narażony na hałas o natężeniu do 88,3dB, natomiast pracując na oddziale (...), (...) i (...), wykonuje pracę w niskiej temperaturze pomieszczenia, dochodzącej do 10 stopni C.. Badania wstępne nie wymagały przeprowadzenia dodatkowych konsultacji specjalistycznych. Skierowanie to było pełne i wyczerpujące.

Praca na stanowisku drobiarza, miała charakter umiarkowanie ciężki fizycznie w odniesieniu do płci męskiej, zatem pracodawca na skierowaniu na badanie wstępne nie mógł charakteryzować powyższe stanowisko pracy jako wymagające ciężkiej pracy fizycznej.

(dowód: skierowanie k-434,435, opinia biegłego J. G. medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445 k.464-466, k.1071- 1074)

Badanie wstępne przed podjęciem pracy w (...) S.A. w T. powód przeprowadził w Zakładzie Usług Medycznych (...) sp. z o.o. w T. w dniu 19 lutego 2008 roku. Badanie przeprowadziła B. H.. W trakcie badania D. N. (2) nie zgłaszał lekarzowi jakichkolwiek dolegliwości za wyjątkiem prawostronnego niedosłuchu. W trakcie badania D. N. (2) nie zgłaszał lekarzowi przeprowadzającemu badanie profilaktyczne żadnych dolegliwości kardiologicznych. Badany powiedział, że pali do 5 papierosów dziennie, oceniając stan swojego zdrowia jako „raczej dobry”. Wiarygodność zebranego wywiadu chorobowego potwierdził własnoręcznym podpisem.

B. H. z odchyień od stanu prawidłowego, stwierdziła u powoda niedosłuch, próchnicę zębów, podwyższoną wartość ciśnienia tętniczego RR 160/100mmHg oraz nadwagę BMI 35,9 (wzrost: 170 cm, masa ciała 104kg).

Z uwagi na fakt, że powód był uprawniony do świadczenia rentowego z ogólnego stanu zdrowia z powodu niedosłuchu, lekarz zwiększył częstotliwość badań u niego w ten sposób, że uznał go za zdolnego do pracy na stanowisku drobiarza w okresie 2 lat, tj. do 19 lutego 2010 roku.

(dowód: karta badania profilaktycznego k.703-704v, zaświadczenia lekarskie k- 436, zeznania świadka B. H. k.530v minuty 6:14-32:11, oraz k. 694-695, opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074).

Lekarz B. H. znała specyfikę pracy na poszczególnych stanowiskach w pozwanej Spółce, albowiem uczestniczyła systematycznie w pracach Komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w pozwanej Spółce, zaś Przychodnia (...) sp. z o.o. w T. współpracował ze Spółką (...) od dnia 17 lipca 2001 roku.

(dowód: zeznania świadka B. H. k.530v minuty 6:14-32:11 k. 694-695 umowa z dnia 17 lipca 2001 roku k.487-488, protokoły posiedzeń komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy k-490-494)

W dniu 29 listopada 2008 roku powód odbył szkolenie BHP dla osób zatrudnionych na stanowiskach robotniczych zorganizowane w formie instruktażu przez Zespół (...)(...).

(dowód: zaświadczenie k.8 akt osobowych, zeznania powoda k. 84 i k.406v-407)

D. N. (1) w okresie od dnia 3 czerwca 2009 roku do dnia 16 czerwca 2009 roku, tj. kilka dni wcześniej przed przedmiotowym zdarzeniem, przebywał na zwolnieniu lekarskim z powodu **schorzenia okulistycznego - jaskry**

obu oczu. Powyższe schorzenie narządu wzroku nie miało żadnego związku z zawałem serca, który wystąpił u powoda w miejscu wykonywanej pracy w dniu 19 czerwca 2009 roku.

(dowód: zaświadczenie lekarskie k.431)

W dniu 19 czerwca 2009 roku na produkcji garmażeryjnej w zakładzie (...) w T. uzyskano z produkcji 1095 kg mięsa drobiowego indyczego klasy D, 705 kg mięsa drobiowego kurczęcego klasy D, 15666 kg MDOM z kurczaka - tj. łącznie 17466 kg mięsa. Zamrożono płytkowo MDOM 6000 kg, do zapakowania do pojemników było 11466 kg mięsa, na minutę do zważenia było 8,49 kg. Do zważenia tego mięsa na zmianie były dwie osoby. Do pracy przy maszynach na zmianie były również 2 osoby.

Ponieważ 19 czerwca 2009 roku był to piątek raportowane były trzy zmiany produkcyjne (druga zmiana z poprzedniego dnia plus pierwsza i druga zmiana dnia raportowania).

(dowód: meldunek z produkcji garmażeryjnej k.123)

W dniu wypadku - 19 czerwca 2009 roku (piątek) D. N. (2) rozpoczął u pozwanego pracę o godzinie 6:00 i tego dnia do jego obowiązków należało wrzucanie korpusów z palet do maszyny i wyładowaniu ich na taśmę oraz wywiezieniu odpadów (kości) na rampę.

Powód nie przyciągał palety z korpusami, ponieważ miał ją przywiezioną z innego działu przez innego pracownika. Mógł jedynie przestawić paletę już przywiezioną pod odpowiednim dla siebie kątem. Paleta korpusu stała w odległość 2-5 metrów od odkostniarki. Powód dysponował zapasem palet z pojemnikami, zawierającymi korpusy z dnia poprzedniego, które zostały podstawione przez innego pracownika. Powód zdejmował pojemniki z palety, przy czym paletę musiał jedynie podciągnąć na odległość około od jednego do pięciu metrów w pobliże maszyny, wrzucał zawartość z pojemnika na taśmę odkostniarki i odkładał pusty pojemnik.

D. N. (1) nie odbierał w tym dniu odpadu, robił to P. W., który pracował na wadze. Odpad wypadał wprost do pojemnika na kółkach o wysokości około 80 cm i był odciągany na odległość 2-3 metrów. Taki pojemnik z odpadami powinien ważyć 16-17 kg (15 kg odpadów + pojemnik).

Powinno być ustawionych 20 pojemników na palecie tj. pięć do góry i cztery w poziomie.

Wózek z odpadami był transportowany na odległość kilkudziesięciu metrów, około 50m. Średnio na godzinę była wywożona jedna paleta z odpadami.

W dniu zdarzenia powód wykonywał normalną pracę, jego obowiązki nie odbiegały od codziennej normy.

(dowód: zeznania świadka M. A. k. 92-94, k. 129v k. 819 v-820, zeznania świadka P. D. k. 110-111, k. 692v-693, zeznania świadka G. O. k. 111-112, k. 129v k. 818 v-819, zeznania świadka M. M. (1) k. 130-130v, k. 689v-691, zeznania świadka P. W. k. 112-112v k. 688-689 v, zeznania świadka S. K. k.111-111v k.691v-692v zeznania świadka M. W. k. 112v-113, k. 819 v opinia biegłego ds. BHP M. C. k. 140-149, . 600 minuty 20:31-41:45, k. 835-840 wraz opiniami uzupełniającymi k.243, k.882-885, k. 911-923, 951-968, k.995-1008)

Powód pracował w czteroosobowej grupie i pracownicy sami ustalali co kto będzie robił. Powód w dniu wypadku wywiózł jedną paletę z kośćmi o wadze 450 kg. Po wywiezieniu drugiej z pomocą kolegi poczuł się źle i poszedł do szatni, bo była przerwa śniadaniowa.

(dowód: zeznania powoda k. 84 i k.406v-407)

Drugą paletę odwozili powód razem z P. W.. Obaj razem ciągnęli paletę. (dowód: zeznania świadka P. W. k. 112-112v k. 688-689 v)

Około godziny 8.00 współpracownicy powoda P. W. i G. O., powiedzieli powodowi, aby zwolnił się z pracy i poszedł do lekarza. Po chwili złe samopoczucie ustąpiło i powód postanowił kontynuować pracę. **Wraz z P. W.** przeciągnęli oni drugą paletę. Po upływie około 40 minut dolegliwości pojawiły się ponownie, o czym powód poinformował pracownika biurowego i poszedł do szatni dla pracowników. Ponieważ ból za mostkiem był bardzo silny, a powód „źle” wyglądał, jeden z pracowników pracujący z nim na zmianie wezwał pogotowie ratunkowe, które zawiozło go do szpitala w T..

(dowód: zeznania świadka M. A. k. 92-94, k. 129v k. 819 v-820, zeznania świadka P. D. k. 110-111, k. 692v-693, zeznania świadka G. O. k. 111 v-112, k. 129v k. 818 v-819, zeznania świadka M. M. (1) k. 130-130v, k. 689v-691, zeznania świadka P. W. k. 112-112v k. 688-689 v, zeznania świadka S. K. k.111-111v, k.691v-692v zeznania świadka M. W. k.112v-113 k. 819 v)

Następnie w tym samym dniu przewieziono powoda do (...) Szpitala (...) im. (...) w Ł. - (...) Szpital (...), gdzie był hospitalizowany do dnia 29 czerwca 2009 roku. W trakcie pobytu rozpoznano u niego: ostry zespół wieńcowy, świeży zawał serca bez uniesienia odcinka ST, plastykę tętnicy przedniej zstępującej z implantacją stentu, chorobę wieńcową dwunaczyniową, pozawałową niewydolność serca z obniżoną frakcją skurczową lewej komory serca (EF:28%), obrzęk płuc w przebiegu hospitalizacji, nadciśnienie tętnicze, niedomykalność zastawki mitralnej trzeciego stopnia, lewostronne zapalenie płuc, jaskrę oraz nikotynizm.

(dowód: karta wypisowa (...) Szpitala (...) im. (...) w Ł. - (...) Szpital (...) dnia 29 czerwca 2009r. k. 17 i k.185, wynik zabiegu (...) z dnia 19-06-2009 roku k-18, wynik zabiegu koronarograficznego z dnia 19 czerwca 2009r. wynik badania echokardiograficznego z dnia 22 czerwca 2009 roku k- 19, wynik badania radiologicznego - zdjęcie rtg klatki piersiowej z dnia 24 czerwca 2009 roku i z dnia 25 czerwca 2009 roku k.20)

Po opuszczeniu szpitala powód nie był w stanie samodzielnie funkcjonować. Wymagał stałej opieki i pomocy w wykonywaniu czynności samoobsługowych, przygotowywaniu posiłków, robieniu zakupów. W czynnościach tych pomagała mu matka A. B..

(dowód: zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 7 lipca 2009 roku k. 21, zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 12 listopada 2009 k. 22, zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 23 marca 2010 roku k. 23, zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wydane dla potrzeb Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności wydane dnia 20 sierpnia 2009 roku k. 24. Orzeczenie o Stopniu Niepełnosprawności z dnia 19 września 2009 roku przez (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności k.25, zlecenie transportu sanitarnego k.352, zeznania A. B. k. 85)

Po wypadku powód kilkakrotnie zasłabł, wystąpiła u niego utrata przytomności, co skutkowało koniecznością interwencji pogotowia ratunkowego. Przed wypadkiem u powoda nie zdarzyły się incydenty zasłabnięcia. Powód nigdy nie miał dolegliwości wieńcowych i nie był leczony z ich powodu.

(dowód: Karta Zlecenia W. Pogotowia (...) z (...) Centrum (...) z dnia 22 grudnia 2009 roku k. 28, Karta informacyjna Szpitalnego Oddziału Ratunkowego z dnia 22 grudnia 2009 roku k. 29 zaświadczenie lekarskie z dnia 30 marca 2010 roku k. 32, dokumentacja medyczna k. 161-182)

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w karcie wypisowej, powód zgłosił się w dniu 4 sierpnia 2009 roku do Kliniki (...) i (...) (...) (...) w Ł., gdzie był hospitalizowany do dnia 6 sierpnia 2009 roku. Podczas pobytu implantowano mu kolejny stent do prawej tętnicy wieńcowej, a w ponownym badaniu koronarograficznego rozpoznano u niego trójnaczyniową chorobę wieńcową.

(dowód: karta wypisowa z dnia 6 sierpnia 2009 roku z (...) (...) (...) w Ł. k.30, wyniki badań koronarograficznych k.31, zaświadczenie lekarskie z dnia 30 marca 2010 roku wydane przez lekarza chorób wewnętrznych B. B. k. 32)

W dniu 10 sierpnia 2009 roku powód Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z uwagi na rozpoznanie pozawałowej niewydolności krążenia został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy od czerwca 2009 roku do dnia 31 sierpnia 2011 roku. Decyzją ZUS z dnia 2 września 2009 roku **powód uzyskał od dnia 1 lipca 2009 roku prawo do**

renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do dnia 31 sierpnia 2011 roku. Kolejnymi decyzjami ZUS przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy najpierw do 31 lipca 2013 roku, a następnie do dnia 30 czerwca 2017 roku.

Wnioskodawca z uwagi na niezdolność do samodzielnej egzystencji uprawniony był także do dodatku pielęgnacyjnego od 1 grudnia 2012 roku do dnia 31 maja 2015 roku.

D. N. (1) otrzymywał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy:

- od 1 października 2009 roku w wysokości 591,34 złotych netto;
- od 1 marca 2010 roku w wysokości 616,72 złotych netto;
- od 1 maja 2010 roku w wysokości 1072,77 złotych netto;
- od 1 czerwca 2013 roku w wysokości 1055, 12 złotych netto.

(dowód: przekazy pocztowe k.10, orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 10 sierpnia 2009 roku k. 26, decyzja ZUS z dnia 2 września 2009 roku k.27akt sprawy i k.102 akt rentowych, decyzja ZUS z dnia 2 marca 2010 roku k.35, decyzja ZUS z dnia 11 lipca 2011 roku k.276, orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 3 czerwca 2013 roku k. 710, decyzja ZUS z dnia 19 czerwca 2013 roku k.533)

W dniu 19 września 2009 roku (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w T.. zaliczył powoda do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzenia układu krążenia (kod:07-S) oraz narządu słuchu (kod:03-L). Ustalany stopień niepełnosprawności datuje się od 21 sierpnia 2009 roku do 18 września 2012 roku.

(dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 19 września 2009 roku k.25)

W dniu 15 kwietnia 2010 roku lekarz orzecznik ZUS orzekł 60 % długotrwały uszczerbek na zdrowiu powoda spowodowany skutkami wypadku przy pracy z dnia 19 czerwca 2009 roku. Za naruszenie sprawności organizmu uznano przebyty zawał serca ściany przedniej z pozawałową dysfunkcją LK serca.

Powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z tytułu długotrwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku przy pracy jakiemu uległ w dniu 19 czerwca 2009 roku w wysokości 37.260 złotych (60% x 621 złotych).

(dowód: orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 15 kwietnia 2010 roku k.36 decyzja ZUS z dnia 5 maja 2010 roku o przyznaniu jednorazowego świadczenia z tytułu wypadku przy pracy k. 37 akt sprawy i k.33 akt ZUS)

W dniu 23 kwietnia 2010 roku pełnomocnik D. N. (1) wystąpił do (...) S.A. z siedzibą w T. do wskazania ubezpieczyciela, z którym zakład ten miał zawartą umowę ubezpieczenia w zakresie ochrony od odpowiedzialności cywilnej i numeru polisy.

W piśmie z dnia 5 maja 2010 roku pozwana Spółka wskazała ubezpieczyciela (...)S.A. i numer polisy (...).

W piśmie z dnia 11 maja 2010 roku pełnomocnik powoda zgłosił szkodę ubezpieczycielowi, który decyzją z dnia 28 maja 2010 roku odmówił wypłaty powodowi odszkodowania. W uzasadnieniu ubezpieczyciel wskazał, że D. N. (1) w dniu 19 czerwca 2009 roku przeszedł zawał serca, a zgodnie z brzmieniem punktu 3 klauzuli nr 6 A. nie odpowiada za szkody z tytułu powstania chorób zawodowych, udarów oraz zawałów.

(dowód: pismo pełnomocnika powoda z dnia 23 kwietnia 2010 roku k.38-40, pismo (...) S.A. z siedzibą w T. z dnia 5 maja 2010 roku k.42, pismo pełnomocnika powoda z dnia 11 maja 2010 roku k. 43-46, decyzja (...) S.A. z dnia 28 maja 2010 roku o odmowie wypłaty odszkodowania k.48)

W protokole powypadkowym Nr (...) z dnia 12 lutego 2010 roku głównie na podstawie wyjaśnień poszkodowanego ustalono, że „po dokonaniu oględzin miejsca wypadku oraz zbadaniu warunków wykonywania pracy w dniu 19 czerwca 2009 roku D. N. (1) przyszedł do pracy na godzinę 6:00 i wykonywał te same czynności co zwykle. Praca D. N. (1) polegała na wrzucaniu korpusów do odkastniarki. Około godziny 8:00 D. N. (1) zaczął źle się czuć i powiedział o tym kolegom, którzy pracowali razem z nim: P. W. G. O.. Koledzy sugerowali, aby zwolnił się on z pracy i poszedł lekarza. D. N. (1) chciał jednak pracować dalej myśląc, że jest to chwilowa niedyspozycja. Po około 40 minutach znów poczuł się gorzej i przy ciągnięciu wózka paleciaka z towarem poprosił kolegę o pomoc, gdyż nie miał siły go ciągnąć, ponieważ przeszkadzał mu silny ból w klatce piersiowej, a paleciak był przeładowany. Ból w piersiach nie ustępował. Około godziny 9:00 D. N. (1) poszedł do biura wydziału (...), aby poinformować, że źle się czuje. Kierownika nie było wtedy w biurze, więc powiedział przebywającej tam Pani J., że poczeka w szatni. Zaraz po tym jak doszedł do szatni poczuł bardzo silny ból w klatce piersiowej i nie mógł złapać powietrza. Jeden z pracowników zobaczył że D. N. (1) jest bardzo blady i pobiegł wezwać karetkę pogotowia.”

Komisja powyższy wypadek uznała za wypadek w pracy, stwierdzając, że D. N. (1) dźwigał pojemniki ważące ponad normę i ciągnął wózek ważący ponad 450 kg.

Można więc oprócz przyczyny wewnętrznej wywołującej zawał mięśnia sercowego **nie wykluczać przyczyny zewnętrznej** jaką stanowi nadmierny wysiłek fizyczny jako udziałowego czynnika wywołującego ten zawał. Uwzględnienie nadmiernego ciężaru jaki podnosił poszkodowany zostało uwzględnione przez (...) Inspektora Pracy jako czynnik zewnętrzny. Pracodawca tj. Prezes Zarządu (...) S.A. nakazał ponowne rozpatrzenie okoliczności i przyczyn wypadku uwzględniając przenoszone przez pracownika ciężary i drogą dodatkowego zarządzenia nakazać przestrzeganie norm dotyczących ręcznych prac transportowych.

(dowód: protokół powypadkowy Nr (...) z dnia 12 lutego 2010 roku k. 15-16

zeznania świadka D. B. (2) k.85v. k. 1091 minuty 00;03;33-00;18;00, zeznania świadka S. P. k.86-86v)

W protokole powypadkowym zapis, że „paleciak był przeładowany” był dokonany jedynie na podstawie wyjaśnień powoda – poszkodowanego. Nie był ten fakt potwierdzony w żaden inny sposób.

(dowód: zeznania świadka D. B. (2) k. 85v. k. 1091 minuty 00;03;33-00;18;00, zeznania świadka S. P. k. 86-86v)

W dniu wypadku D. N. (1) pracował z trzema innymi pracownikami, sami między sobą ustalali kto ma wozić mięso, kto ważyć.

Powód wywiózł jedną paletę z kośćmi o wadze 450kg. Po wywiezieniu drugiej z pomocą kolegi poczuł się źle i poszedł do szatni, bo była przerwa śniadaniowa

(dowód: zeznania powoda k. 84 i k.406v-407)

W okresie zatrudnienia w (...) S.A. w T. powód osiągnął wynagrodzenie w wysokości:

- luty 2008 roku 416, 64 złotych brutto /359,52 złotych netto;
- marzec 2008 roku 1521,44 złotych brutto/1118,69 złotych netto;
- kwiecień 2008 roku 1391,36 złotych brutto/1027,55 złotych netto;
- maja 2008 roku 1706,88 złotych brutto/1244,31 złotych netto;
- czerwiec 2008 roku 1452,85 złotych brutto/1204,63 złotych netto;
- lipiec 2008 roku 1363,84 złotych brutto/1008,94 złotych netto;

- sierpień 2008 roku 1482,40 złotych brutto/1090,04 złotych netto;
- wrzesień 2008 roku 1773,83 złotych brutto/1290,87 złotych netto;
- październik 2008 roku 1726,24 złotych brutto/1258,52 złotych netto;
- listopada 2008 roku 1424,54 złotych brutto/1050,60 złotych netto;
- grudzień 2008 roku 1725,42 złotych brutto/1268,87 złotych netto;
- styczeń 2009 roku 1590,40 złotych brutto/1174,85 złotych netto;
- luty 2009 roku 1407,76 złotych brutto/1000,42 złotych netto;
- marzec 2009 roku 1772,56 złotych brutto/1254,88 złotych netto;
- kwiecień 2009 roku 1678,24 złotych brutto/1189,82 złotych netto;
- maja 2009 roku 1760,32 złotych brutto/1246,27 złotych netto;
- czerwiec 2009 roku 1350,64 złotych brutto/1009,59 złotych netto;
- lipiec 2009 roku 1435,30 złotych brutto/1244,96 złotych netto;
- sierpień 2009 roku 1435,30 złotych brutto/1228,30 złotych netto;
- wrzesień 2009 roku 1389,00 złotych brutto/1189,00 złotych netto;
- październik 2009 roku 1435,30 złotych brutto/1228,30 złotych netto;
- listopada 2009 roku 1389,00 złotych brutto/1189,00 złotych netto;
- grudzień 2009 roku 1407,12 złotych brutto/983,97 złotych netto;
- styczeń 2010 roku 1650,23 złotych brutto/1169,83 złotych netto;
- luty 2010 roku 819,59 złotych brutto/580,92 złotych netto;

(dowód: zaświadczenie o zarobkach k. 805-806)

W dniu 18 grudnia 2009 roku pozwany pracodawca skierował powoda na badania profilaktyczne wskazując w skierowaniu, iż pracownik zatrudniony na stanowisku drobiarza podczas pracy na tym stanowisku ma kontakt z żywnością, jest narażony czynniki fizyczne w postaci hałasu i mikroklimatu, czynniki biologiczne oraz chemiczne w postaci CO, CO₂, NxOy, Fe, MN, zapylenie, SiO₂, benzen, toluen, ksylen, benzyna ekstrakcyjna, butanol, wodorotlenek potasu, H₂SO₄(kwas siarkowy), nafta i ropopochodne, KDI, octan etylu, aceton i amoniak.

Badanie wstępne przed podjęciem pracy w (...) S.A. w T. powód przeprowadził w Zakładzie Usług Medycznych (...) sp. z o.o. w T..

W trakcie badania, które zostało przeprowadzone w dniu 19 grudnia 2009 roku przez tego samego lekarza co poprzednio tj. B. H., D. N. (1) ponownie nie zgłaszał jakichkolwiek dolegliwości. Poinformował lekarza, że przebył zawał serca, występuje u niego niedosłuch prawostronny oraz nieokreślone schorzenie narządu wzroku. Badany informował w tym czasie lekarza, że nie pali i nie palił papierosów oraz ma implantowane stenty do naczyń wieńcowych. Badaniem przedmiotowym lekarz stwierdził u niego niewielką redukcję nadwagi (BMI: 30.1),

niedowidzenie okiem prawym oraz prawostronny niedosłuch. Pomiar ciśnienia tętniczego u pana D. N. (1) wykazał w tym czasie prawidłową wartość: RR 120/70 mmHg.

Przed wydaniem orzeczenia o jego ewentualnej zdolności do pracy lekarz profilaktyk uwzględnił stanowisko leczącego lekarza specjalisty chorób wewnętrznych z (...) w T., wyrażone w zaświadczeniu lekarskim z dnia 10 grudnia 2009 roku. Z powyższego zaświadczenia wynikało, że po zakończeniu okresu zasiłkowego D. N. (1) będzie mógł wykonywać zarobkowo jedynie lekkie prace fizyczne.

Lekarz profilaktyk, uwzględniając wynik własnego badania oraz stanowisko lekarza prowadzącego, zaświadczeniem lekarskim z dnia 18 grudnia 2009 roku uznał, że powód może być zatrudniony nadal na stanowisku drobiarza w pozwanym zakładzie, jednakże przy wykonywaniu prac lekkich fizycznie. Termin następnego badania określiła na dzień 18 grudnia 2010 roku.

Z uwagi na niemożność zapewnienia tego rodzaju pracy na stanowisku drobiarza pozwany zakład z dniem 13 lutego 2010 roku rozwiązał stosunek z pracy D. N. (1).

(dowód: skierowanie k. 435, zaświadczenie lekarskie k.437, karta badania profilaktycznego k.705-706, zeznania świadka B. H. k.530v minuty 6:14-32:11 k. 694-695, opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074).

W dniu 27 stycznia 2010 roku pracodawca na podstawie art.30§1 pkt. 2 k.p. rozwiązał z powodem umowę o pracę z dwutygodniowym okresem wypowiedzenia, który upłynął w dniu 13 lutego 2010 roku.

(dowód: rozwiązanie umowy o pracę z dnia 27 stycznia 2010 roku k.33, świadectwo pracy z dnia 13-02-2010 roku k. 7 akt rentowych)

Powód ponosił koszty zakupu leków miesięcznie w wysokości ok. 200,00 zł.

(dowód: faktury VAT nr (...) z dnia 03.06.2009 r. k.49, nr (...) z dnia 23.07.2009r. k. 49v, nr (...) z dnia 05.08.2009r. k.50, nr (...)z dnia 20.08.2009r. k.50v, nr (...) z dnia 23.09.2009 r. k.51, nr (...) z dnia 23.10.2009r. k.51v, nr (...) z dnia 10.11.2009r. k.52v, nr (...) z dnia 13.11.2009r. k.52, nr (...) z dnia 23.11.2009r. k.53, nr (...) z dnia 15.12.2009 r. k.53v, nr (...) z dnia 23.12.2009 r. k.54, nr (...) z dnia 15.01.2010 r. k.54v, nr (...) z dnia 03.02.2010r. k.55, nr (...) z dnia 23.02.2010 r. 55v, nr (...)TM z dnia 25.02.2010r. 56, nr (...) z dnia 23.02.2010 r. 57, nr (...) z dnia 19.04.2010 r. k. 57v, nr (...) z dnia 23 stycznia 2012 roku k.392, nr (...)r. z dnia 9 lutego 2012 r.k.393 , nr (...) z dnia 19 marca 2012 r. k.394, nr (...) z dnia 20 kwietnia 2012 r.k.395, nr (...) z dnia 16 maja 2012 r. k.396)

W dniu 21 stycznia 2011 roku powód miał zabieg chirurgiczny z uwagi na występująca u niego przepuklinę mosznową lewostronną i przepuklinę pachwinową prawostronną, która nie ma związku przyczynowo-skutkowego z wypadkiem przy pracy, któremu powód uległ w dniu 19 czerwca 2009 roku.

(dowód: skierowanie do szpitala z dnia 17 września 2010 roku, k.116, zaświadczenie lekarskie z dnia 17 września 2010 roku k.117, karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 21 stycznia 2011 roku k.157,opinia biegłego chirurga R. K. k. 267-268, uzupełniająca opinia biegłego chirurga R. K. k. 298-300)

W okresie od 3 kwietnia 2011 roku 19 kwietnia 2011 roku powód był hospitalizowany w (...) (...) Centrum (...) w T. na Oddziale (...) z rozpoznaniem kardiomiopatii pozawałowej w okresie niewydolności krążenia, czynnościowej niedomykalności zastawek mitralnej i trójdzielnej, napadowego migotania przedsionków, stanu po P. (...) z implantacją stentu w 2009 roku, nadciśnienia tętniczego w wywiadzie oraz niedokrwistości z niedoboru żelaza.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 19 kwietnia 2011 roku k.228)

Od 5 maja 2011 roku do 10 maja 2011 roku powód był hospitalizowany (...) (...) Centrum (...) w T. na Oddziale (...) z rozpoznaniem kardiomiopatii pozawałowej w okresie niewydolności krążenia, czynnościowej niedomykalności

zastawek mitralnej i trójdzielnej, napadowego migotania przedsionków, stanu po P. (...) z implantacją stentu w 2009 roku, nadciśnienia tętniczego w wywiadzie oraz zapalenia oskrzeli.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 10 maja 2011 roku k.252)

Od 10 czerwca 2011 roku do 21 czerwca 2011 roku powód był hospitalizowany w Klinice (...) MSWiA w W. celem implantacji kardiowertera-defibrylatora serca z opcją resynchronizacji. Zabieg wykonano w dniu 18 czerwca 2001 roku.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 21 czerwca 2011 roku k.251)

Od 24 lipca 2011 roku do 3 sierpnia 2011 roku powód był hospitalizowany (...) (...) Centrum (...) w T. na Oddziale (...) z rozpoznaniem kardiomiopatii pozawałowej w okresie niewydolności krążenia (...), czynnościowej niedomykalności zastawek mitralnej i trójdzielnej, napadowego migotania przedsionków, stanu po (...) leczonym P. (...) z implantacją stentu w 2009 roku, stanu po implantacji (...) w 2010 roku.

D. N. (1) po powrocie ze szpitala ze względu na stopień zawansowania występującego u niego schorzenia wymagał henoterapii w warunkach domowych.

(dowód: zaświadczenie z dnia 28 lipca 2011 roku k.253 karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 3 sierpnia 2011 roku k.273)

Zarówno w grudniu 2011 roku jaki i w marcu 2012 roku z powodu stanu zdrowia powód był niezdolny do odbycia podróży.

(dowód: zaświadczenie z dnia 13 grudnia 2011 roku k.326, zaświadczenie z dnia 21 marca 2012 roku k.350)

W dniu 23 sierpnia 2011 roku (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w T. zaliczył powoda do znacznego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzenia układu krążenia (kod:07-S) . Ustalany stopień niepełnosprawności datuje się od 23 sierpnia 2011 roku do 23 sierpnia 2013 roku.

(dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 23 sierpnia 2011 roku k.275)

Od 24 stycznia 2013 roku do 8 lutego 2013 roku powód był hospitalizowany (...) (...) Centrum (...) w T. na Oddziale (...) z rozpoznaniem kardiomiopatii pozawałowej w okresie niewydolności krążenia IV klasa (...), choroby niedokrwiennej serca, stanie po zawale mięśnia sercowego koniuszkowym powikłaniem dyskinezą koniszka lewej komory, czynnościowej niedomykalności zastawek mitralnej i trójdzielnej, napadowego migotania przedsionków, stanu po (...) leczonym P. (...) z implantacją stentu w 2009 roku, stanu po implantacji (...) w 2010 roku., jaskry, nadciśnienia tętniczego w wywiadzie, przewlekłego zapalenia żołądka oraz zapalenia refluksowego przełyku.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 8 lutego 2013 -716roku k.724)

W dniu 12 kwietnia 2013 roku D. N. (1) został wpisany do rejestrów pacjentów oczekujących na kwalifikacje do przeszczepu.

(dowód: pismo K. (...) Instytutu (...) z dnia 12 kwietnia 2013 roku k.713)

W dniu 10 czerwca 2014 roku D. N. (1) zmarł. Jako spadkobiercę pozostawił jedynie matkę A. B.. Był osobą stanu wolnego i bezdzietną.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k.590, wyrok Sądu Wojewódzkiego dla miasta Stołecznego Warszawy z dnia 26 lutego 1965 roku k.591)

U powoda rozpoznano ostry zespół wieńcowy (świeży zawał) , którego przyczyną była choroba samoistna.

Wysokość uszczerbku na zdrowiu powoda na skutek zawału serca wynosi 60%.

Nadmierny wysiłek u pacjenta ze zmianami miażdżycowymi w naczyniach wieńcowych i istotnymi zwężeniami tętnic mógł się przyczynić do zawału serca.

Powód wymagał pomocy osób trzecich.

Wysiłek fizyczny w dniu wypadku jeśli był nadmierny miał znaczenie dla wystąpienia zawału serca u powoda.

Konieczne jest stałe leczenie farmakologiczne od chwili wystąpienia zawału serca mięśniowego.

(dowód: opinia biegłego kardiologa M. M. (2) k. 313- 316,k.599 minuty 4:44-16:24, uzupełniająca opinia kardiologa M. M. (2) k. 333, uzupełniająca opinia kardiologa M. M. (2) k. 364-365 i k. 379-382, ustana opinia biegłej kardiolog M. M. (2) k. 406)

Z uwagi na czynniki ryzyka chorób układu krążenia, tj. nieodpowiednio kontrolowane nadciśnienie tętnicze, niktynizm, otyłość u D. N. (1) istniało istotne ryzyko wystąpienia zawału serca. Zawał serca jest chorobą wewnętrzną której przyczyną jest miażdżyca tętnic. Miażdżyca rozwija się latami i jest uwarunkowana przez czynniki genetyczne i zewnętrzne. Zawał jest następstwem pęknięcia blaszki miażdżycowej. Do pęknięcia blaszki miażdżycowej może dojść samoistnie, np. w spoczynku, we śnie lub w pewnych sytuacjach tj. nadmierny wysiłek, stres, które jako czynniki zewnętrzne, mogą być dodatkową zewnętrzną przyczyną wystąpienia zawału serca. Wysiłek fizyczny u powoda **mógł być** dodatkowym czynnikiem zewnętrznym, który przyczynił się do wystąpienia zawału serca.

(dowód: opinia biegłej kardiolog L. D. k.846-847 wraz opiniami uzupełniającymi k. 867, k. 927-928, k.943, k.987)

W dniu podjęcia pracy istniały u powoda zmiany miażdżycowe w tętnicach wieńcowych, z których powód ani pracodawca nie zdawali sobie sprawy. U D. N. (1) istniała choroba wieńcowa, ale nie była ona rozpoznana.

Nie każda osoba obciążona czynnikami ryzyka chorób układu krążenia jest poddawana diagnostyce w kierunku chorób układu krążenia przed podjęciem pracy fizycznej.

Wiek, płeć męska ani otyłość nie stanowią przeciwwskazania do podejmowania pracy fizycznej.

Niska temperatura otoczenia jest czynnikiem, który poprzez skurcz naczyń wieńcowych może być jednym z czynników zewnętrznych, które przyczyniają się do wystąpienia zawału serca.

W przypadku jeżeli lekarza przeprowadzający badanie wstępne stwierdziłby, że powód ma chorobę wieńcową to przed przystąpieniem do pracy winien zalecić dodatkowe badania celem ustalenia stopnia zaawansowania choroby, dalszego postępowania diagnostyczno- terapeutycznego i określenia czy i ewentualnie do jakiego rodzaju pracy fizycznej można dopuścić badanego.

(dowód: opinia biegłej kardiolog L. D. k.846-847 wraz opiniami uzupełniającymi k. 867, k. 927-928, k.943, k.987)

Nadciśnienie tętnicze przed dopuszczeniem do pracy fizycznej, zwłaszcza ciężkiej, powinno być dobrze kontrolowane farmakologicznie. Schorzenie to wymaga w większości przypadków systematycznego leczenia oraz modyfikacji stylu życia (redukcja masy ciała, odpowiednia dieta). Nadciśnienie tętnicze dobrze kontrolowane nie stanowi przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. W przypadku nadciśnienia tętniczego, które jest niewystarczająco kontrolowane farmakologicznie tzn. jeśli w trakcie systematycznego przyjmowania leków hipotensyjnych występują zwyżki ciśnienia tętniczego w spoczynku lub nadmierny wzrost ciśnienia tętniczego w trakcie wysiłku fizycznego, istnieją przeciwwskazania do podejmowania dużych wysiłków fizycznych.

(dowód: opinia biegłej kardiolog L. D. k.846-847 wraz opiniami uzupełniającymi k. 867, k. 927-928, k.943, k.987)

Skierowanie na wstępne badanie profilaktyczne wystawione w dniu 19 lutego 2008 roku dotyczyło zatrudnienia pana D. N. (1) na stanowisku drobiarza w oddziale (...), (...) i (...) firmy (...) S.A. w T.. Powyższy oddział - w świetle zgromadzonych dowodów - był nazywany inaczej działem garmazeryjnym i tylko na tym oddziale w/w świadczył pracę. Powód nie mógł wykonywać pracy na oddziale uboju i patroszenia z racji występującego tam narażenia na ponadnormatywny hałas. Należy nadmienić, że w/w z racji niedosłuchu miał na stałe profilaktyczne przeciwwskazania do pracy w hałasie. Zatem, pomimo, że załączone do akt sprawy skierowanie nie konkretyzuje w jakim oddziale firmy (...) S.A powód podejmował pracę w 2008 roku, to należy przyjąć, że było ono prawidłowe, zaś w/w pracował na stanowisku, które było odpowiednie dla jego stanu zdrowia.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074)

Zaświadczenie lekarskie wystawione w dniu 19 lutego 2008r. przez lekarza B. H. było odpowiednie dla zatrudnienia D. N. (1) na stanowisku, na którym świadczył pracę, i na którym w dniu 19 czerwca 2009r. wystąpił u niego ostry zawał.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074)

Jeżeli w przebiegu podmiotowego bądź przedmiotowego badania lekarskiego u profilaktyka pojawiłyby się wątpliwości odnośnie stanu zdrowia pracownika, które mogłyby stanowić przeszkodę w jego zatrudnieniu, wówczas lekarz ten mógłby rozszerzyć zakres badania o dowolne badanie laboratoryjne, jak również o konsultacje specjalistyczne.

W przypadku D. N. (1) nie było przesłanek uzasadniających zlecenie u niego dodatkowych badań laboratoryjnych, bądź konsultacji lekarzy specjalistów.

Z uwagi na kontakt z żywnością w/w powinien mieć przeprowadzone badanie sanitarno-epidemiologicznych, które obejmuje badanie kału na nosicielstwo rodzaju S. i Salmonella oraz zdjęcie radiologiczne klatki piersiowej, wynik powyższego badania nie wpływał na rezultat badania profilaktycznego przewidzianego w Kodeksie pracy.

D. N. (1) w trakcie przeprowadzania ocznego badania wstępnego nie wymagał przeprowadzenia dodatkowych i konsultacji specjalistycznych.

Praca w temperaturze powietrza do 10 st. C nie spełnia kryterium pracy w mikroklimacie. Zatem nie było potrzeby wykonywania u powoda badania elektrokardiograficznego (ekg) oraz konsultacji dermatologicznej. Zgodnie ze wskazówkami metodycznymi dotyczącymi badań profilaktycznych pracowników, badanie ekg u pracowników w zimnym mikroklimacie wykonuje się w zależności od wskazań z badania klinicznego. W przypadku D. N. (1) takich wskazań nie było, ponieważ nie wykonywał on pracy w zimnym mikroklimacie.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074)

W sytuacji, kiedy z powziętej przez pracodawcę informacji wynika, że stan zdrowia pracownika może stanowić przeszkodę w kontynuacji zatrudnienia, powodować dalsze pogorszenie jego stanu zdrowia, czy stanowić dla innych osób zagrożenie wówczas pracodawca zwykle w porozumieniu z lekarzem medycyny pracy, który pełni w jego zakładzie opiekę profilaktyczną nad pracownikami, może skierować takiego pracownika na wcześniejsze badanie okresowe. Jednakże w przypadku D. N. (1) brak jest dowodów na to, że pracodawca dysponował wiedzą o pogorszeniu jego stanu zdrowia, w stopniu wykluczającym kontynuowanie pracy.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445 k.464-466 k.1071- 1074)

Częściowa niezdolność do pracy D. N. (1) z licznych laryngologicznych i okulistycznych schorzeń nie stanowiła przeciwwskazań do wykonywania przez niego umiarkowanie ciężkiej pracy w dniu kiedy rozwinął się u niego ostry incydent wieńcowy.

Przeciągnięcia palety o łącznej masie 450-480 kg na odległość 2-5 metrów od odkostniarki, wysypywanie korpusów z pojemników na taśmociąg, odstawienie pojemników z odpadami na paletę, a następnie palety z odpadami na odległość 80-100 metrów nie stanowiły dla powoda

ciężkiej pracy fizycznej, której nie mógłby podołać, i wobec której istniały w tym czasie przeciwwskazania lekarskie. Kiedy D. N. (1) poczuł się źle przed czynnością ciągnięcia palety na odległość 80-100 metrów w kierunku rampy, świadczyłaby o tym, że ból wystąpił u niego niezależnie od powyższej czynności. Z kolei ból stenokardialny wystąpił u niego już wcześniej, a więc bez wykonywania powyższej procedury transportowej.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074)

Zawał serca rozwinął się u D. N. (1) z powodu zaawansowanej miażdżycy naczyń wieńcowych, która została potwierdzona w sposób obiektywny badaniami kartograficznymi i oceniona jako trójnaczyńniowa choroba wieńcowa, u osoby z występującym nadciśnieniem tętniczym, otyłością oraz palącą od 20 lat papierosy.

Rutynowe czynności zawodowe wykonywane przez D. N. (1) w dniu 19 czerwca 2009 roku w sposób nieistotny przyczyniły się do pogorszenia jego stanu zdrowia oraz ostrego incydentu wieńcowego w postaci zawału serca.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466 k.1071- 1074)

Rozpoznane u D. N. (1) schorzenia narządu słuchu - niedosłuch oraz wzroku - niedowidzenie okiem prawym, które były przyczyną uznania go za częściowo niezdolnego do pracy, nie stanowiły przeszkody w podjęciu przez niego pracy na stanowisku drobiarza, i przy uwzględnieniu wcześniej przedstawionej charakterystyki powyższego stanowiska pracy. Schorzenia narządu słuchu oraz wzroku nie stanowiły zatem przeciwwskazania do wykonywania przez niego umiarkowanie ciężkiej pracy fizycznej i wysypywanie korpusów drobiu na taśmociąg odkostniarki, bowiem nie stanowi to pracy tożsamej z obsługą niebezpiecznej maszyny będącej w ruchu. Zarówno niedosłuch, jak i upośledzenie widzenia prawym okiem nie stanowi przeszkody w korzystaniu z maszyny zwanej odkostniarką w zakresie w jakim obsługiwał ją powód.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074)

Szczegółowa procedura wydawania orzeczenia o zdolności do pracy, w tym przedmiotowym przypadku na podstawie skierowania powoda na badanie wstępne, zapoznanie się przez lekarza orzekającego z dokumentacją medyczną, badania przedmiotowego pacjenta oraz przedłożonych przez niego zaświadczeń oraz decyzji ZUS z listopada 2007r. należy stwierdzić, że lekarz medycyny pracy w sposób prawidłowy orzekł o zdolności powoda. Lekarz profilaktyk - dr B. H. - w sposób prawidłowy przeprowadziła badanie lekarskie D. N. (1) ubiegającego się o podjęcie w pozwanym zakładzie pracy na stanowisku drobiarza, dysponując stosownym skierowaniem pracodawcy oraz informacją, że pobiera on świadczenie rentowe z częściowej niezdolności do pracy w następstwie niedosłuchu. Z zebranego od powoda wywiadu, który został potwierdzony przez niego własnoręcznym podpisem, wynikało, że nie występują u niego jakiegokolwiek schorzenia internistyczne uniemożliwiające podjęcie pracy na stanowisku drobiarza. W badaniu przedmiotowym lekarz nie stwierdził u niego istotnych odchyłeń prawidłowego, poza niedosłuchem, otyłością oraz podwyższoną wartością tętniczego krwi: RR 160/100mmHg, i przy braku wywiadów odnośnie choroby

nadciśnieniowej profilaktyk uznał zasadnie, że D. N. (1) jest zdolny do podjęcia pracy w zakładzie (...) S.A., w którym nie występowało narażenie na hałas, a badanie zostało przeprowadzone przez uprawnionego lekarza i w oparciu o skierowanie pracodawcy.

Brak jest związku przyczynowego pomiędzy zawałem serca u powoda a ruchem przedsiębiorstwa.

(dowód: opinia biegłego medycyny pracy J. G. k. 416-420, k.1036-1044 wraz opinią uzupełniającą k. 444-445, k.464-466, k.1071- 1074)

Powód często palił papierosy w czasie pracy i nie nadążał z wykonywaniem obowiązków. Z powodu palenia papierosów w czasie pracy, powód został ukarany obniżeniem premii przez M. A.. Powód nie narzekał na warunki pracy.

(dowód: zeznania świadka P. D. k. 110-111, k. 692v-693, zeznania świadka G. O. k. 111 v-112, k. 129v k. 818 v-819, zeznania świadka M. M. (1) k. 130-130v,k. 689v-691, zeznania świadka P. W. k. 112-112v k. 688-689 v, zeznania świadka S. K. k.111-111v k.691v-692v zeznania świadka M. W. k.112v-113 k. 819 v)

Brak jest możliwości ustalenia z uwagi na śmierć powoda czy subiektywnie praca wykonywana przez powoda nie była połączona z nadmiernym wysiłkiem, obiektywnie nie była, nie przekroczone żadnych norm.

Praca wykonywana przez powoda nie była połączona z nadmiernym wysiłkiem, nie zostały też przekroczone dopuszczalne normy transportowania przedmiotów.

Dopuszczalna norma wózka paletowego wynosi - masa ładunku przemieszczanego na wózku po terenie płaskim po powierzchni nie może przekraczać 450 kg na pracownika. Kiedy łącznie masa „paleciaka” jest większa niż 450 kg powinna być transportowana przez co najmniej dwie osoby.

(dowód: opinia biegłego ds. BHP M. C. k. 140-149, k. 600 minuty 20:31-41:45, k. 835-840 wraz opiniami uzupełniającymi k.243, k.882-885, k. 911-923, 951-968, k.995-1008)

Matka zmarłego powoda A. B. - następcą prawnym powoda utrzymuje się z emerytury w kwocie 1.460zł przy czym obecnie mieszka w domu pomocy społecznej i kwota 1.400zł jest przekazywana na pokrycie kosztów pobytu w tym domu.

(dowód: zeznania następcy prawnego zmarłego powoda- matki A. B. k. 1091-1092 minuty 00;19;34-00;29;00)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego w żaden sposób nie wynika, aby powód w dniu wypadku przeciągał paleciak przeładowany, cięższy niż 450kg, jak to podano w protokole powypadkowym.

Podkreślić należy, iż z zeznań samego powoda w dniu 5 sierpnia 2010 roku wynika, że na jednym wózku znajdowało się około 600-700 kg **korpusów**, które były w skrzynkach gdzie jedna ważyła ok. 25 kg i powód ze skrzynki wrzucał na taśmę, że **palety z kośćmi (odpadami) ważyły ok. 450kg.**

W protokole powypadkowym zapis, że „paleciak był przeładowany” był dokonany jedynie na podstawie wyjaśnień powoda - poszkodowanego, co wprost wynika z zeznań świadka D. B. (3) i świadka S. P.. Zresztą nawet nie odnotowano, który paleciak był przeładowany czy ten z korpusami czy ten z kośćmi, co ma bardzo istotne znaczenie. Powód zeznaje, że na jednym wózku znajdowało się 600-700kg korpusów, ale powód korpusów nie przyciągał, ewentualnie tylko podciągał bliżej lub żeby było mu wygodniej 2-5 metrów. Nie należy więc mylić palet z korpusami z paletami z odpadami kostnymi, bo sam powód zeznaje, że palety z kośćmi miały ok. 450 kg, a paleta z korpusami miała 600-700kg. Wszyscy świadkowie zeznawali, że nie można było więcej odpadów kostnych zapakować, bo by się zepsuły.

Na rozprawie powód też zaczyna zeznania od twierdzeń, że przeładowany był paleciak z korpusami. Protokół powypadkowy jest nieprecyzyjny.

W dniu wypadku do godziny 8:00 powód przeciągnął sam tylko jedną paletę z kośćmi o wadze ok. 450 kg, co zostało udowodnione ponad wszelką wątpliwość. Z zeznań samego powoda wynika, że palety z kośćmi ważyły ok. 450 kg, a z zeznań świadka P. W. wynika, że razem z powodem odciągał drugą paletę z kośćmi.

Same zeznania powoda przed Sądem są sprzeczne z tym co napisał w wyjaśnieniach do protokołu powypadkowego. Powód sam zeznaje w dniu 5 sierpnia 2010 roku, że paleta z kośćmi ważyła ok. 450 kg, a powód w dniu wypadku wywoził jedną paletę z kośćmi. Drugą wywozili we dwóch. Po wywiezieniu drugiej palety z kośćmi z pomocą kolegi powód poczuł się źle i poszedł do szatni, bo była przerwa śniadaniowa.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że powód w dniu w ypadku nie przekroczył dopuszczalnych norm dla transportu ręcznego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo jest niezasadne.

W myśl art. 435 § 1 KC prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Przyczyny, które wyłączają surową odpowiedzialność z art. 435 § 1 KC są ściśle określone w tym przepisie. Prowadzący przedsiębiorstwo lub zakład może zwolnić się od odpowiedzialności jedynie wtedy, gdy wykaże jedną z trzech przesłanek egzoneracyjnych: 1) siłę wyższą, 2) że szkoda powstała wyłącznie z winy poszkodowanego, 3) że szkoda powstała wyłącznie z winy osoby trzeciej, za której działania prowadzący przedsiębiorstwo (zakład) nie ponosi odpowiedzialności. Oczywiście jest, że wykazanie jedynie braku winy nie uwalnia od odpowiedzialności, gdyż jest ona skonstruowana na zasadzie ryzyka.

Zdaniem Sądu pozwany ponosiłby odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną powodowi na zasadzie ryzyka, bowiem przedsiębiorstwo pozwanego wprawiane jest w ruch za pomocą sił przyrody. Nie ma więc racji pozwany podnosząc, iż nie odpowiada za szkodę powoda, bo nie można pozwanemu przypisać winy.

Zdaniem Sądu o odpowiedzialności pozwanego w analizowanej sprawie nie przesądza ustalenie, iż zdarzenie będące źródłem szkody jest wypadkiem przy pracy.

Uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy ma znaczenie i wiąże w postępowaniu o świadczenia przysługujące z ustawy wypadkowej. W odniesieniu natomiast do roszczeń uzupełniających, dla których podstawą jest prawo cywilne, konieczne jest spełnienie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, a w szczególności wystąpienie związku przyczynowego pomiędzy ruchem przedsiębiorstwa, a szkodą. Rozstrzygnięcie w sprawie ubezpieczeniowej, u którego podstaw leży uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy, nie wiąże w sprawie z powództwa pracownika bądź członków rodziny zmarłego pracownika o roszczenia odszkodowawcze dochodzone na podstawie przepisów prawa cywilnego (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 października 2014 r. III APa 4/14).

W analizowanej sprawie powód zgodnie z treścią art. 6 KC był obowiązany udowodnić, że zawał serca jakiego doznał miał adekwatny związek przyczynowy z ruchem przedsiębiorstwa pozwanego czego strona powodowa nie udowodniła w żaden sposób.

Zdaniem Sądu nie ma racji pozwany twierdząc, że pozwany odpowiada na zasadzie winy.

Odpowiedzialność objęta art. 435 §1 KC znajduje zastosowanie do szkód na osobie lub mieniu wyrządzonych komukolwiek, a zatem zarówno osobom postronnym dla przedsiębiorstwa lub zakładu, jak i osobom, które łączy z nimi stosunek prawny, zwłaszcza stosunek pracy. Mamy tu do czynienia z ustawowym priorytetem reżimu odpowiedzialności deliktowej przed reżimem odpowiedzialności kontraktowej.

W Wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie - I Wydział Cywilny z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie ACa 1505/14 podniesiono, iż pracodawca, niezależnie od przepisów prawa pracy, na zasadach ogólnych ponosi ryzyko powstania po stronie pracownika szkód spowodowanych przebiegiem procesu pracy, w tym szkód spowodowanych ruchem przedsiębiorstwa (art. 435 KC), co ma znaczenie zwłaszcza w kontekście roszczeń uzupełniających zgłaszanych przez pracowników poszkodowanych w wypadkach przy pracy.

W myśl utrwalonych poglądów orzecznictwa, źródłem odpowiedzialności pracodawcy może być czyn niedozwolony w rozumieniu art. 435 § 1 KC. Przede wszystkim z art. 443 KC wynika, że to samo zdarzenie może bowiem być jednocześnie źródłem szkody kontraktowej i deliktowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1981 r., IV CR 18/81) i dlatego naruszenie przez pracodawcę (także pracodawcę użytkownika) obowiązku przeciwdziałania wystąpieniu zagrożeń dla życia i zdrowia pracowników może stanowić czyn niedozwolony, niezależnie od tego, że może być również uznane za naruszenie objętego treścią stosunku pracy obowiązku zapewnienia pracownikowi bezpiecznych i higienicznych warunków pracy z art. 207 § 2 KP (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 175/10, OSNP 2012 r. Nr 7-8, poz. 88; OSP 2012 r. Nr 9, poz. 86, z glosą J. Jankowiaka; PiZS 2012 r. Nr 12, s. 37, z glosą W. Ostaszewskiego; PiZS 2013 r. Nr 2, z refleksjami J. Jankowiaka, z orzecnictwem powołanym w uzasadnieniu tego wyroku, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., I PK 243/13).

Ruch przedsiębiorstwa lub zakładu w ujęciu art. 435 § 1 KC, to każda działalność tego przedsiębiorstwa lub zakładu, a nie tylko taka, która jest bezpośrednio związana z działaniem sił przyrody i która stanowi następstwa ich działania.

Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka (art. 435 § 1 KC) oparta jest na założeniu, że samo funkcjonowanie zakładu uprawianego w ruch za pomocą sił przyrody stwarza niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody, niezależnie od działania lub zaniechania prowadzącego taki zakład.

Art. 435 KC wprowadza rozszerzoną odpowiedzialność przedsiębiorstw wprowadzanych w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) na zasadzie ryzyka, jednakże odpowiedzialność ta istnieje pod warunkiem, że szkoda pozostaje w normalnym związku przyczynowym z ruchem przedsiębiorstwa. Nie istnieje domniemanie, że szkoda pozostaje w związku z ruchem przedsiębiorstwa i okoliczność tę należy wykazać, przy czym ciężar dowodu tego faktu spoczywa zgodnie z ogólnymi zasadami (art. 6 KC) na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, to znaczy na powodzie.

Podstawą prawną żądania zadośćuczynienia i odszkodowania jest art. 445 § 1 KC w zw. z art. 444 § 1 KC.

Zgodnie z treścią art. 444 § 1 KC w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu.

§ 2. Jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

W myśl art. 445 § 1 KC w wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Uszkodzenie ciała jest to naruszenie integralności cielesnej pozostawiające ślady zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne, tj. uszkodzenie narządów wewnętrznych. Rozstrój zdrowia natomiast to inne postaci zakłócenia w funkcjonowaniu organizmu, np. choroba psychiczna.

Pojęcie szkody nie zostało ustawowo zdefiniowane i w związku z tym w doktrynie i orzecznictwie pojawiły się istotne rozbieżności, co do zakresu tegoż pojęcia. Według T. D. szkodą jest każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach, z którym to ustawa wiąże powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej (vide: Kodeks Cywilny, Komentarz Tom I pod redakcją K. Pietrzykowskiego, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 1997, s.633). Natomiast według Z. R. na podstawie reguł języka powszechnego, a także na podstawie niektórych szczególnych przepisów prawnych można najogólniej stwierdzić, że określenie to odnosi się do wszelkich uszczerbków w dobrach lub interesach prawnie chronionych, których poszkodowany doznał wbrew swojej woli (Z. Radwański, Zobowiązania – część ogólna, Wydanie III, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s.83)

Zarówno w języku potocznym, jak i w wyrażeniach normatywnych występuje pojęcie krzywdy (np.: w KC uszczerbek typu niemajątkowego określony został mianem krzywdy, a suma pieniężna przeznaczona na złagodzenie tej krzywdy zadośćuczynieniem jako uszczerbku w dobrach niemajątkowych).

Zgodnie z treścią przepisu art. 361 § 1 KC „zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła”. Przepis ten jest wyrazem teorii zwanej w literaturze adekwatnym związkiem przyczynowym.

W analizowanej sprawie powód D. N. (1) doznał zawału serca, który nie miał żadnego związku z ruchem przedsiębiorstwa pozwanego, z pracą jaką wykonywał.

Z opinii biegłego kardiologa oraz biegłego z zakresu bhp, które to opinie są pełne, wnioski są szczegółowo uzasadnione, których też strona powodowa nie obaliła, jednoznacznie wynika, że przyczyną zawału serca u powoda była choroba samoistna.

Praca na stanowisku drobiarza jest pracą o umiarkowanym stopniu ciężkości.

Zawał serca jakiego doznał powód miał swoje źródło w jego organizmie, był spowodowany schorzeniem samoistnym.

Powód był badany przed przystąpieniem do pracy przez lekarza medycyny pracy. Lekarz zbiera wywiad od osoby badanej (badanie podmiotowe), bada daną osobę, zleca dodatkowe badania w zależności od stanowiska pracy. Z zebranego materiału dowodowego, z zeznań samego powoda, jego matki wynika, że D. N. (1) był zdrową osobą, nigdy nie leczył się na serce. Dobrze się czuł. W przypadku choroby wieńcowej wywiad może naprowadzić na rozpoznanie. Są to bóle w klatce piersiowej zlokalizowane za mostkiem, pojawiające się przy wysiłkach, ustępujące po odpoczynku, a w analizowanej sprawie jak już wcześniej Sąd podkreślił, zmarły nie miał żadnych dolegliwości, nie skarżył się na żadne dolegliwości.

Podkreślić należy, że zmarły powód wcześniej pracował przy pracach fizycznych.

Jeśli D. N. (1) nie miał żadnych dolegliwości, a z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że nie miał, albo je z premedytacją zataił, to badający go lekarz nie mógł podejrzewać choroby serca.

Pozwanemu nie można przypisać zaniedbań mających związek przyczynowy z wypadkiem – zawałem serca powoda, a na pewno strona powodowa tego nie udowodniła.

Jak wynika z opinii biegłej kardiolog L. D. wysiłek fizyczny u powoda mógł być dodatkowym czynnikiem zewnętrznym, który przyczynił się do wystąpienia zawału serca, ale czy rzeczywiście był nie zostało w żaden sposób udowodnione przez stronę powodową. Natomiast ponad wszelką wątpliwość udowodniono, że przyczyną zawału serca powoda była

choroba samoistna. W dniu podjęcia pracy istniały u powoda zmiany miażdżycowe w tętnicach wieńcowych, z których powód ani pracodawca nie zdawali sobie sprawy. U D. N. (1) istniała choroba wieńcowa, ale nie była ona rozpoznana.

U powoda rozpoznano ostry zespół wieńcowy (świeży zawał), którego przyczyną była choroba samoistna.

Wysiłek fizyczny w dniu wypadku jeśli był nadmierny miał znaczenie dla wystąpienia zawału serca u powoda. Nadmierny wysiłek u pacjenta ze zmianami miażdżycowymi w naczyniach wieńcowych i istotnymi zwężeniami tętnic mógł się przyczynić do zawału serca. Ale znowu z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłych wynika, że wysiłek powoda nie był nadmierny, nie przekraczał żadnych norm.

Nie można założyć hipotetycznie, że wysiłek fizyczny, czy nadmierny wysiłek fizyczny był przyczyną zewnętrzną leżącą po stronie pozwanego mającą związek przyczynowy z zawałem serca powoda, ten fakt musi być udowodniony a nie jest udowodniony.

Z całą pewnością w analizowanej sprawie nie ma adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy ruchem przedsiębiorstwa pozwanego a zawałem powoda co wyklucza odpowiedzialność pozwanego za szkodę D. N. (1).

Gdyby istniał taki adekwatny związek przyczynowy pomiędzy ruchem przedsiębiorstwa pozwanego a zawałem serca powoda to żądania powoda byłyby usprawiedliwione.

Celem zadośćuczynienia jest zrekompensowanie osobie poszkodowanej krzywdy doznanej wskutek cierpień fizycznych (ból i innych dolegliwości) oraz cierpień psychicznych (ujemnych uczuć przeżywanych w związku z doznanymi cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia). W kodeksie cywilnym nie sprecyzowano pojęcia „odpowiedniej sumy” i suma ta podlega ocenie Sądu w realiach konkretnej sprawy w granicach swobodnej oceny Sądu.

Oceniając wysokość przyjętej sumy zadośćuczynienia jako „odpowiedniej” Sąd korzysta z daleko idącej swobody, nie mniej jednak nie może to być suma rażąco odbiegająca od zasądzonych w analogicznych przypadkach (wyrok SN z 11 lipca 2000 r., II CKN 1119/98, Lex nr 50884). Pojęcie „sumy odpowiedniej” użyte w art. 445 §1 kc w istocie ma charakter nieo określony, niemniej jednak w judykaturze wskazany przez kryteria, którymi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawić jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość (vide : wyrok SN z 22 kwietnia 1985 r., II CR 94/85). Zadośćuczynienie ma przede wszystkim mieć walor kompensacyjny, a więc jego wysokość nie może być symboliczna, lecz musi mieć jakąś wartość ekonomicznie odczuwalną, ale przy uwzględnieniu rozmiaru krzywdy musi wysokość zadośćuczynienia być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętej stopie życiowej społeczeństwa (vide : wyrok Sądu Najwyższego z 28 września 2001 roku, III CKN 427/00, Lex nr 52766). Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, w związku z czym winno być stosowne do doznanej krzywdy oraz uwzględniać wszystkie zachodzące okoliczności, w szczególności winne być wzięte pod uwagę takie okoliczności jak nasilenie cierpień, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwałe następstwa zdarzenia (vide : wyrok Sądu Najwyższego z 15 lipca 1977 r. w sprawie IV CR 266/77). Dla wysokości zadośćuczynienia istotne znaczenie mają: wiek poszkodowanego, rodzaj doznanych obrażeń, nasilenie i czasokres trwania cierpień jak i skutki uszkodzenia ciała w zakresie ogólnej zdolności do życia (wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 1973 r. w sprawie II CR 50/73). Sąd oceniając krzywdę bierze pod uwagę wszelkie ujemne następstwa uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia w sferze cierpień fizycznych jak i psychicznych. Bierze się pod uwagę ból, inne dolegliwości oraz negatywne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami psychicznymi lub następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia np. w postaci wyłączenia od normalnego życia. Sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę nasilenie cierpień, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwałość następstw zdarzenia, wiek poszkodowanego oraz konsekwencje uszczerbku na zdrowiu w życiu osobistym i społecznym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 681/98, OSNAP 2000/16/626).

Powód doznał na skutek zawału serca z dnia 19 czerwca 2009 roku trwałego uszczerbku na zdrowiu w wielkości 60%. Sprawność życiowa powoda została nieodwracalnie ograniczona. W dniu 10 czerwca 2014 roku powód D. N. (1) zmarł.

Należy jednak pamiętać, że procentowy rozmiar trwałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu jest tylko jednym z kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia i nie determinuje tej kwoty bez uwzględnienia innych okoliczności, jest to tylko pomocniczy środek ustalania rozmiaru odpowiedniego odszkodowania (por. wyr. SN z dnia 5.10.2005 r., sygn. akt I PK 47/05, opubl. MPPR 2006/4/208).

W wyroku z dnia 20 marca 2002 r. V CKN 909/00 Sąd Najwyższy stwierdził, że przewidziana w art. 444 k.c. krzywda, za którą sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, obejmuje zarówno cierpienia fizyczne, jak i cierpienia moralne. Nie tylko trwałe, lecz także przemijające zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu polegające na znoszeniu cierpień psychicznych mogą usprawiedliwiać przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 445 § 1 k.c.

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, jakie z uwagi na treść art. 445 KC winny być uwzględnione przy ustaleniu odpowiedniej kwoty należnej osobie poszkodowanej tytułem zadośćuczynienia, a przede wszystkim powstałe u powoda obrażenia ciała, dolegliwości bólowe, konieczność zabiegów operacyjnych, Sąd uznał, iż odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia należnego powodowi byłaby kwota żądana w pozwie - 90.000,00zł. Zadośćuczynienie w tej wysokości w ocenie Sądu nie byłoby wygórowane, a jednocześnie jest świadczeniem na tyle wymiernym ekonomicznie, aby zrekompensować powodowi jego krzywdę.

Żądanie w zakresie odsetek byłoby usprawiedliwione na podstawie art. 481 § 1 i 2 KC za okres od daty wezwania pozwanego do wyłaty świadczeń.

Żądanie w zakresie renty na zwiększone potrzeby byłoby oparte na przepisie art. 444 § 2 KC i usprawiedliwione w całości. Powód precyzyjnie wyliczył rentę na zwiększone potrzeby. Konieczność opieki osób trzecich i jej zakres oraz fakt wykonywania, koszty dojazdów, leków został udowodniony na podstawie zeznań matki powoda, opinii biegłego kardiolog, dokumentów powołanych w stanie faktycznym.

Żądanie w zakresie odszkodowania byłoby oparte na art. 444 § 1 KC i usprawiedliwione w całości. Na odszkodowanie składają się: 1.740,00 zł za poniesione koszty leków od lipca 2009 roku, 500,00 zł za poniesione koszty dojazdów do placówek służby zdrowia, aptek (50,00 zł w skali miesiąca przez 10 miesięcy) łącznie **2.240,00zł**, 9.000,00 zł tytułem skapitalizowanej renty obejmującej zwiększone potrzeby na opiekę osoby trzeciej (średnio 3 godziny dziennie - 900,00 zł/miesiąc x 10 miesięcy = 9.000,00 zł - koszt godziny opieki osoby trzeciej ukształtowany przez rynek wynosi 10,00 złotych, 200,00 złotych miesięczna kwota ponoszona z tytułu opłat za leki, które to koszty zostały udowodnione rachunkami, zeznaniami matki powoda i dowodami z opinii biegłych.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie oczywistym jest, iż szkoda jakiej doznał powód nie pozostaje jednak w normalnym związku przyczynowym z funkcjonowaniem zakładu pracy pozwanego.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo w całości jako nieudowodnione i nieuzasadnione.

Sąd nie obciążył strony powodowej kosztami procesu na rzecz pozwanego na podstawie art.102 kpc, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W odniesieniu do zasady słuszności w art. 102 KPC określone zostały przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Zalicza się do tych "wypadków" okoliczności związane z przebiegiem postępowania, jak charakter dochodzonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, przedawnienie roszczenia, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia wsparte na obiektywnych podstawach, które jednak doznaje osłabienia w postępowaniu apelacyjnym. Do warunków leżących

poza procesem należy sytuacja majątkowa i życiowa strony. Zwolnienie strony od kosztów sądowych nie stanowi samodzielnie o występowaniu szczególnie uzasadnionego wypadku, ale może być przyczynkiem do rozważenia, czy taki wypadek zachodzi. Zakwalifikowanie konkretnego przypadku jako "szczególnie uzasadnionego" wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego

Mając na uwadze opisaną wyżej bardzo trudną sytuację finansową oraz rodzinną następcy prawnego powoda, która pozostaje w domu opieki i renta prawie w całości przekazywana jest na jej utrzymanie, pozostaje jej jedynie 60zł do własnej dyspozycji, jest osobą schorowaną, Sąd stwierdził, iż jest to wypadek szczególnie uzasadniony pozwalający na nie obciążanie strony powodowej kosztami procesu.

Zgodnie z treścią art. 83 ust 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113.

Natomiast w myśl art. 113 w/w ustawy

1. Kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.

2. Koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz:

1) strony, której czynność spowodowała ich powstanie;

2) strony zastąpionej przez kuratora lub

3) osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania.

3. Koszty sądowe, których nie miał obowiązku uiścić kurator, sąd może nakazać ściągnąć z innego majątku strony zastąpionej przez kuratora.

4. W wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od przewidzianego w ust. 2 i 3 obciążenia kosztami.

5. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do opłat, których nie miał obowiązku uiścić Skarb Państwa.

Mając na uwadze trudną sytuację finansową strony powodowej Sąd nie obciążył jej kosztami sądowymi na podstawie art. 113 ustęp 4 w/w ustawy o kosztach sądowych.